

CSEH-SZLOVÁK JOGI SZEMLE.

Szlovenszkói jogélet az 1932. évben.

I.

Jogalkotás.

A csehszlovákiai jogalkotás hypertrofiája az 1932. évben lényegesen alábbhagyott.

Ha a csehszlovák törvények és rendeletek tárának egyes köteteit átnézzük, azt látjuk, hogy az 1919. év törvényei és rendeletei a törvények és rendeletek tárának 1089 oldalát, az 1920. évek 1763 oldalát, az 1921. évek 1851 oldalát, az 1922. évek 1910 oldalát, 1923. évek 1289 oldalát, 1924. évek 1926 oldalát, 1925. évek 1306 oldalát, 1926. évek 1360 oldalát, 1927. évek 2568 oldalát, 1928. évek 1446 oldalát, 1929. évek 1376 oldalát, 1930. évek 1266 oldalát, 1931. évek 1602. oldalát, 1932. évek pedig 1034 oldalát foglalják el.

Ebből tehát azt láthatjuk, hogy az 1932. év volt eddig a legszegényebb törvényekben és rendeletekben.

Az ez évi törvények és rendeletek közül is a legtöbb a gazdasági krízisben találja alapját. Így a csehszlovák valuta védelméről és a törvényes fizetési eszközök forgalmáról szóló 7. sz. kormányrendelet, a 14. sz. törvény, mely a pénzügyminisztert felhatalmazza, hogy hitelműveletek útján egy milliárd KČ. összeget szerezzen, kifejezetten azon céllal, hogy ezen összeg a rendkívüli gazdasági viszonyok által okozott nehézségek elviselésére használtassék fel, a 24. sz. kormányrendelet a 7. sz. kormányrendelet megváltoztatásáról, a vámtarifa egyes tételeinek felemeléséről szóló kormányrendeletek stb.

Sőt a fontosabb organikusabb törvények is részint a gazdasági krízisben, részint az annak megelőzésére és hatásai enyhítésére célzó törekvésben lelik alapjukat. Így az 54/32. számú úgynevezett banktörvény, amely az egész esztendő legfontosabb törvénye s mint ilyen, részletesebben lesz még ismertetve.

A gazdasági krízisben leli alapját az 1932. évi december 28. napján kelt 204. sz. törvény, mellyel a tisztviselői fizetések leszállíttatnak. Végeredményben szintén a vasutak rossz gazdasági helyzetével függ össze az 1932. évi december 30. napján kelt 198. sz. törvény a motoros járművekkel való fuvarozásról, mely törvény személyeknek, vagy áruknak akár rendszeres, akár esetenkénti motoros járművekkel való iparszerű fuvarozását engedélyhez kötött iparnak nyilvánítja és úgy a rendszeres, mint az esetenkénti iparszerű fuvarozást a vasúti adóval egyforma adóval sújtja, miáltal a verseny tekintetében egyforma feltételek létesítését célozza.

Az igazságügyi törvények és kormányrendeletek közül általában a következőket említhetjük:

A büntetőjog körébe eső törvények közül az 1932. évi február 5. napján közzétett egyezményt a pénzhamisítás üldözéséről, melyhez Csehszlovákia, Albánia, Németország, az Észak-amerikai Egyesült Államok, Belgium, Nagybritannia, Bulgária, Kína, Columbia, Kuba, Dánia, Danzig szabad állam, Spanyolország, Franciaország, Görögország, Magyarország, Olaszország, Japán, Luxemburg, Monakó, Norvégia, Panama, Németalföld, Lengyelország, Portugália, Románia, Jugoszlávia, Szovjet-országrszág és Svájc járult hozzá; a Németalfölddel (lásd 65. sz. kormányhirdetményt) és Dániával (lásd 34. sz. kormányhirdetményt) a büntetettek kiadásáról és büntető ügyekben jogsegélynyújtásról közzétett egyezményeket, a hiteluzsorának Szlovenszko területén hivatalból való üldözését elrendelő igazságügyminiszteri hirdetményt (88. sz.) érdemes megemlíteni. Itt jegyezzük meg, hogy Kárpátalja területén a hiteluzsorának hivatalból való üldözését már az 1924. évi 162. számú igazságügyminiszteri hirdetmény állapítja meg.

A büntető jogszolgáltatást érintő törvény az 1932. évi február 4.-én kelt 23. számú is, mely szerint hadbíró nyugdíjazható, ha 65. évét betöltötte, testi, vagy szellemi fogyatkozás folytán képtelen hivatali és szolgálati kötelezettségét teljesíteni, vagy testi és szellemi képességei annyira csökkentek, hogy ezáltal a szolgálat érdeke jelentékeny sérelmet szenved.

Fontos kereskedelmi jogi törvény az 54. sz. ú. n. *banktörvény*, mely hat fejezetből és 55 cikkeből áll és formailag az 1924. évi 237—238. és 239. sz. törvényeket változtatja meg, illetve egészíti ki. Főbb rendelkezései:

Minden betétkönyvben pontosan feltüntetendő a teljes kamatláb, az összes levonások és az ezek után fennmaradó tiszta kamatláb. A kamatban előforduló változások a betétkönyvben annak legközelebbi bemutatása alkalmával a változás napjának feljegyzésével pontosan feltüntetendők.

Minden igazgatósági tag fejenként felel a betétek $\frac{1}{4}\%$ -ért minimum Kč 50.000.-el és ez a felelősség kilépésük után is 6 évig tart és csak bizonyos, a törvényben körülírt esetekben szabadul az illető tag ezen felelősség alól.

Ellentétben az eddigi rendelkezésekkel, a pénzügyintézetknél az alaptőke leszállításához is kormányengedély szükséges és ilyen engedély nélkül a jövőben ugyanazon községben még váltótűzletek felállítása sem lehetséges, ami pedig eddig nem volt megtiltva.

Tilosak a bank és alkalmazottak, valamint igazgatósági és felügyelőbizottsági, valamint ezek családtagjai közötti ügyletek,

kivéve a betét és oly üzleteket, amelyeket a pénzintézetűi ügyrendről kibocsájtandó kormányrendelet ezen tilalom alól kivesz.

Bankban sem igazgatósági, felügyelőbizottsági tag, vagy vezető tisztviselő, vagy likvidátor nem lehet, aki bizonyos büncselekményekért — ideértve a csehszlovák valuta ellen elkövetettek is — jögerősen el lett ítélve, továbbá aki állami tisztviselő volt, kilépése után 5 évig, amennyiben erre pénzügyminiszteri engedélyt nem kapott, végül nem lehet igazgatósági tag, aki a nemzetgyűlés tagja.

A bankoknál az igazgatókkal és a vezető tisztviselőkkel fennálló szolgálati szerződések a jövőben maximum két évre köthetők, ha pedig határozatlan időre kötöttek, maximum 6 havi felmondási idő érvényes.

Ezen, legfeljebb két éves, illetve hat havi időtartam a jelenlegi fennálló szerződésekre is vonatkozik, amelyek ettől eltekintve is automatikusan megszünteknek tekintendőek, amennyiben a felügyelőbizottság a törvény kihirdetésétől számított egy éven belül azok fenntartásához kifejezetten hozzá nem járul. (44. cikk 7. bekezdés). Amennyiben ezen személyek a bankot más vállalat igazgatóságában, vagy felügyelőbizottságában képviselik, megjegyezvén, hogy ilyen állást egy személy csak egyet tölthet be, az ezekből folyó tantiémek, vagy más jutalmak közvetlenül a bank, nem pedig az illető részére fizettetnek ki, amelyből a bank az egyes vállalatoknál kifejtett munkásság arányában egy részt az illetők részére továbbadhat, de ezen továbbadott jutalmak összege legfeljebb a felét teheti ki az egyes vállalatok által a bankhoz befizetett tantiémek stb. összegének.

Teljesen új az az intézkedés, hogy ha a veszteségek folytán a tartalék és az alaptőke 20%-a elvesztek, a bank az aránytalanul magas főtisztviselői jövedelmek, nyugdíjak, a szerződések, végkielégítések, stb. leszállítását javasolhatja egy külön e célra létesített választott bíróságnál, amelytől egyfokú felelősségnek van helye a felsőbíróságok székhelyén létesítendő öttagú választott bírósághoz. Aránytalanul magas a törvény szerint a szolgálati, vagy más illetmény akkor, ha az nem felel meg a bank gazdasági teherbírásának. Ezen rendelkezés nemcsak a bankokra vonatkozik, hanem a 48. cikk értelmében a leszállítás ezen lehetősége kiterjesztett minden részvénytársaságra azok igazgatói és főtisztviselői tekintetében.

Szanált intézeteknél a szanalástól, illetőleg a törvény életbelépésétől számított 3 éven belül minden főtisztviselőnek és cégvezetőnek 6 hétre felmondható a szolgálati szerződés, vagy nyugdíjmegállapodás és ez utóbbi mérsékelhető az alkalmazotknak nyugdíjbiztosítására vonatkozó jogszabályok szerinti mértékre. Ugyanez áll mindazon koncernvállalatokra, amelyeknél a bank azok alaptőkéjében legalább 50%-al állandó jel-

leggel érdekelve van. A szanált intézetek igazgatósági és felügyelőbizottsági tagjaitól, vagy főtisztviselőitől, amennyiben az ő hibájukból következett be az intézet részére a segély adásának szükségessége, a kártérítési kötelezettségük érvényben tartása mellett visszakövetelhetők a bármily címen részükre fizetett összegek, amennyiben ezek munkásságukkal nem állottak arányban. Ha a segély adásának szükségessége nem az ő hibájukból következett be, akkor ezen összegek fele követelhető vissza. Ezen kötelezettségért felel a feleség is saját vagyonával, ha csak nem tudja beigazolni, hogy vagyona nem a férjétől, hanem máshonnan ered. A most említett igények érvényesítésére aktív legitimációja csak a prágai revíziós egyesületnek van. Az igények felett a fentebb említett kétfokú választott bíróságok döntenek.

A hitelcsoportba tartozó rendelkezések közül a 171. sz. 1932. évi november hó 17. napján kelt kormányrendelet az 1931. évi március hó 27. napján kelt 64. sz. a csőd, egyezségi és megtámadási eljárásról szóló törvény XIII. cikke alapján kimondja, hogy tömeggondnokká, egyezségi gondnokká való kinevezésért a szegény és elhagyott fiatalságról való patronázs javára a tömeggondnok, vagy egyezségi gondnok 5%-ot köteles fizetni azon összeg után, mely mint tiszteletdíj javára meg lett állapítva s melyet tényleg megkapott.

A *polgári peres eljárás* körébe tartozó jogszabályok közül a 44. számú hirdetmény a munkaügyi bíróságok és járásbíróságok munkaügyi osztályai tevékenységeinek megkezdésének időpontját állapítja meg, mely szerint azok szept. 1. napján kezdik meg működésüket. A 170. számú kormányrendelet pedig a munkaügyi bíróságról szóló 1931. évi 131. sz. törvény alapján megállapítja, hogy a munkaügyi bíróság-előtti és a jogorvoslati eljárás során a rendes ügyvédi díjszabás irányadó azon eltéréssel, hogy amennyiben a pertárgya értéke 5.000 Kč.-t nem halad felül, az ügyvédi díjszabás 1., 2., 4., 10. tételei alatt foglalt díjak 20%-kal kisebbek, mint a rendes bíróságok előtti eljárás során.

A 162. sz. kormányrendelet, tekintettel a női bírónak az igazságszolgáltatásban való alkalmazására, a bírói talár formáját változtatja meg némiképen.

A fentiekből látjuk, hogy a tényleges jogalkotás terén az 1932. év nem volt épen gazdagnak nevezhető.

Ezzel szemben igen nagy munka folyt a miniszteriumban a törvények előkészítése terén. Lényegileg azt mondhatjuk, hogy az összes jelentősebb igazságügyi törvények megváltoztatása van tervbevéve és a törvényszerkesztési munka már jelentékenyen előrehaladt.

Így az igazságügyminiszterium elkészítette az új *polgári*

törvénykönyv tervezetét. A tervezet, mely nyomtatásban közzé lett téve, egy bizottság munkája, melynek elnöke Hartmann Antal miniszteri osztályfőnök és tagjai dr. Voska Jarosláv, dr. Schrotz Károly miniszteri tanácsosok, Kafka Bruno, Krémár János, Stieber Miloszláv, Svoboda Emil, dr. Weisz Egon, dr. Rouček Ferenc egyetemi tanárok voltak. A tervezetet egy külön szlovenszkói bizottság is letárgyalta dr. Fajnor Vladimír legfelső bírósági elnök vezetése alatt, melyben szlovenszkói bírák és ügyvédek vettek részt.

A tervezet, bár lényegileg a régi osztrák polgári törvénykönyv revíziója, formailag mint teljesen új törvény jelentkezik. Kezdetben az igazságügyminiszterium arra gondolt, hogy az 1811. évi osztrák polgári törvénykönyvet hiteles cseh nyelvre fordítja, kiegészíti annak novelláival és azt fogja indítványozni, hogy ezen fordítás vezettessék be a Köztársaság egész területén mint új polgári törvénykönyv. Dr. Krémár és dr. Svoboda egyetemi tanárok azonban ezen tervvel nem értettek egyet és arra az álláspontra helyezkedtek, hogy az 1811. évi polgári törvénykönyv egyszerű fordítása a javasolt pótlásokkal a jogi életet nem elégíti ki és javasolták, hogy az eddigi szöveg revíziója mélyrehatóbb legyen és történjék azon alapelvek szerint, melyeket egy úgy a magánjog elméleti művelőiből, mint a gyakorlati jogászok soraiból összeállított bizottság állapítana meg. 1920. évi március 6. napján és június 16. napján aztán összeült egy bizottság, melybe egyetemi tanárok, bírák, ügyvédek és közjegyzők hívtak meg s ez a bizottság azt határozta, hogy nem szükséges egy teljesen új polgári törvénykönyvet létesíteni, hanem az 1811. évi polgári törvénykönyvet kell alapul venni, abból az elavult és gyakorlatiatlan rendelkezéseket ki kell hagyni, a mai korszellemnek meg nem felelő rendelkezéseket megfelelően meg kell változtatni és végül figyelemmel kell lenni a Szlovenszkon és Kárpátalján érvényes jogra. A revíziónál követett elvek tekintetében azt mondja a törvényjavaslat indokolása, hogy nyilvánvaló sérelem volna, ha az állam egyrészen hatályos értékesebb rendelkezések kevésbé értékesekkel pótolhatnának s azért a bizottság munkájánál azon elv érvényesült, hogy ez ne történhessék meg, pl. a Szlovenszkon hatályos közszeremény alkalmas formája fogadtatott el, mely a mai kor-nak sokkal jobban felel meg, mint a polgári törvénykönyv szoros, de ellenkező elve. A magyar örökjog elvei azonban nem találtak helyeslésre, az ági öröklés és az özvegyi jog mint ilyenek, a tervezet szerint megszűnnek.

1931. év végén adta ki a törvényeket egységesítő miniszterium (unifikációs min.) a *bírói illetékességről és polgári perrendtartásról* szóló törvény tervezetét a bevezető rendelkezésekkel és indokolással. Ez is a történelmi országban érvényes

perjogot veszi alapul. A járásbíróóságok értékhatárát 10.000 Ké.-ra emeli fel, átveszi a magyar jogból a könyvkivonati illetékességet, az ellentmondás intézményét. Lényegileg azonban szintén csak a történelmi országokban érvényes polgári perrendtartásnak utánképzése, mely a magyar perjog alapelveit Szlovenszkon és Kárpátalján megszünteti. Az 1930. évi bratislavai csehszlovákiai birodalmi jogászgyűlés alkalmából a perjogi szakosztály egyik kérdésül tűzte ki a *novumok* kérdését. Dacára annak, hogy a jogászkongresszus túlnyomó többséggel a *novumok* fenntartását kívánta, a törvényjavaslat indokolása erről még említést sem tesz és a *novumok* eltörlésének rendszere mellett foglal állást.

Az 1932. évben előkészítés alatt álló fontosabb törvényjavaslatok közé tartozik az *ügyvédi rendtartás* javaslata is. Az első tervezetet dr. Stompfe Alajos, a prágai ügyvédi kamara elnöke készítette, akinek tervezetét az igazságügyminiszterium csekélyebb változtatásokkal elfogadta. A tervezet évek óta az összes ügyvédi szervezetek tárgyalásának anyagát képezi. Ily részletesen talán még nem lett Csehszlovákiában törvény előkészítve, mert ebben a kari kérdésben az ügyvéd-igazságügyminiszter, dr. *Meissner* azon az állásponton van, hogy elsősorban az ügyvédség hivatott arra, hogy saját magna chartáját elkészítse és az ügyvédek kívánságaitól való eltéréseknek csak ott kell bekövetkezniök, ahol ezt fontos államérdek követeli. Az ügyvédi rendtartás természetesen a szabad ügyvédség elvén alapszik, vagyis a törvényes előfeltételek betartása esetén az ügyvédek névjegyzékébe mindenki felveendő, az ügyvédjelölti praxis 6 év, a kamarák székhelye és száma egybeesik a felsőbb bíróságok számával és kerületével. (Eszert Szlovenszkon 2 ügyvédi kamara volna Pozsonyban és Kassán, de lehetséges, hogy Középszlovenszko részére megmarad a mai tūrőcszentmártoni kamara is.)

Fölállítatik az ú. n. ügyvédi főkamara, amely a tervezet szerint az utolsó fórum lett volna fegyelmi és adminisztratív ügyekben, az igazságügyminiszterium azonban ennek hatáskörét lényegesen meg akarja nyirbálni. Az ügyvédi rendtartás tervezeténél figyelemmel voltak a legújabb ügyvédi rendtartásokra, így a lengyel, román és bolgár ügyvédi rendtartásokra is.

Előkészületben van az új *büntető törvénykönyv* és az új *bűnvádi perrendtartás* is. Az új büntető törvénykönyv tervezetét a subjektív théoria túlhajtása folytán a jogi közvélemény Szlovenszkon csaknem egyhangulag visszautasította, a Bp. javaslata pedig, mely két évvel ezelőtt lett közrebecsátva, lényegileg az osztrák Bp.-nek utánképzése, azonban a jogorvoslati rendszerben több tekintetben átveszi a szlovenszkoí jogot, így megengedi

a ténykérdésben való felebbezést is a felsőbbírószághoz, ami az osztrák Bp. értelmében eddig ki van zárva.

Az igazságügyminiszterium tervbe vette egy új *kereskedelmi törvény* megalkotását s e célból bizonyos kérdésekben való állásfoglalás céljából kérdéseket intézett a szakkörökhöz.

A fentebbiekből tehát látható, hogy a csehszlovák unifikációs kodifikáció teljes gőzzel dolgozik, iránya azonban a történelmi országokban hatályos törvényeknek kedvez, a régi szlovenszkói törvényekből kevés vétetik át, bár nem lehet tagadni, hogy az idő a régi szlovenszkói törvények mellett dolgozik. A Szlovenszkon működő cseh bírák lassanként beleélik magukat a régi magyar jog szellemébe és igen gyakran annak lelkes szószólóivá válnak. Maga a Legfelső bíróság elnöke dr. Fajnor Vladimír mondotta a Szlovenszkói Jogászegylet kosicei osztálya megalakulása alkalmából tartott előadásában, hogy nem szabad azt hinni, hogy minden ami magyar volt, az rossz.

II. Joggyakorlat.

Ami a judikatúrát illeti, a brünni Legfelső bíróságnak a szlovenszkói és kárpátaljai ügyek elintézésére két polgári és két büntető tanácsa van.

Ami a polgári tanácsokat illeti, ezek nagyrészt még a magyar királyi Kúria által járt utakon haladnak. A magyar kir. Kúria teljesülési határozatai és döntvényei ugyan nem kötelezőek a csehszlovák bíróságokra, mégis gyakorlatilag azokat követik és az eltérés igen ritka. Mutatja ezt már az is, hogy a Szlovenszkói Jogászegylet még 1927-ben szükségesnek látta kiadatni a magyar kir. Kúria 1928. évi október 28. napjáig hozott elvi jelentőségű határozatainak gyűjteményét hatalmas, több mint 1000 oldalas kötetben.

A szlovenszkói és kárpátaljai bírói gyakorlat nem olyan kiterjedt, hogy abból sok kérdésben általános elveket vonhatnánk le. Mégis ha végigtekintünk az 1932. évi polgári joggyakorlaton, a következő állandóbb elveket vonhatjuk le:

Valorizációnak, (melyre vonatkozólag Szlovenszkon nincs tételes rendelkezés, mert elvileg egy békekorona helyébe egy Kč lépett); csak kivételes esetekben van helye (Rr. IV. 171/3), például ingatlan visszavásárlási joggal kapcsolatban, amikor nem a kikötött visszavásárlási árat kell felajánlani, hanem az időmúlás folytán alakult mai értékét az ingatlannak, — a kötelezésrész, ámbár elvileg pénzben adandó ki, a kötelezett által természetben ajánlható fel és ezt a jogosult köteles elfogadni, amennyiben a kiadandó ingatlanok természetben gazdaságosan használhatók, a jogosult is természetben követelheti a kötelezésrész kiadását és a kötelezett ezt csak akkor tagadhatja meg, ha ez érdekét lényegesen sértené.

Fontos határozatai a Legfelső bíróságnak azok, amelyek a közös birtokra vonatkoznak. Az újabb állandó gyakorlat szerint a közös birtokba bocsájtás iránti petitum végrehajthatóságának feltétele, hogy a kívánt közös birtoklásnak módja (pl. bérbéadás) határozottan megjelöltessék, mert különben a kereset elutasítatik. (Így pl. Rv. III. 392/31., Rv. IV. 6/31. sz. eset.) A közös vagyonkezelésre vonatkozik az Rv. III. 99/31. sz. határozat is, mely szerint a közös vagyonban való gazdálkodást tárgyzó kérdésekben a társtulajdonosoknak tulajdoni arány szerinti többsége határoz; a közös ház osztatlan birtoklásáért pedig ellenszolgáltatást csakis az a társtulajdonos igényelhet, aki a közös használatból akarata ellenére jogtalanul kizáratt. (Rv. III. 546/31.)

A *dologi* jog keretébe tartozó határozatok közül az R. III. 145/31. sz. végzés kimondja, hogy ha az állami Földhivatal a kiosztott ingatlanra csupán *elidegenítési* tilalmat kötött ki, úgy az nem foglalja magában a terhelési tilalmat és a zálogjog a Földhivatal beleegyezése nélkül is bekebelezhető.

A *kötelmi* jog körébe tartozó esetek közül figyelmet érdemelnek azon határozatok, hogy aki szivességből ingyenesen átengedett autót vesz igénybe, autóbaleseti kártérítést az átengedőtől nem igényelhet. (Rv. IV. 689/30., Rv. III. 264/31.), túlóradíjazást nem igényelhet az, aki a munkát a kialakított bérért vállalta, tudva azt, hogy a munkaadónál a munkaidő 8 órát meghalad, (Rv. III. 276/30.), hogy a jogos önvédelem határainak ijedtség miatt történt túlhágásából kártérítési kötelezettség nem keletkezik. (Rv. IV. 261/31.).

Aki kártérítés címén 11% kamatot igényel, bizonyítani tartozik, hogy követelésének vissza nem fizetése miatt kénytelen volt ilyen terhes hitelt igénybe venni (Rv. III. 455/31.), hogy a haszonbérlet által átvállalt közadóknak és a bérösszeg kikötött mellékjárulékaiknak nemfizetése csak kifejezett kikötés esetében képez szerződésbontó okot. (Rv. III. 385/31.).

A *házassági* jog körében fontosabb határozat, hogy házassági bontóperben a szlovenszkói jogot kell alkalmazni a törvényi országokban illetőséggel bíró házaspár ügyeiben is, ha ezek utolsó közös lakhelye Szlovénországban volt. (Rv. III. 385/31., 665/31.).

Az *öröklési* jog keretébe tartozó határozatok közül említésre méltó határozatok: Ha a közzérendelést megtámadó fél nem bizonyítja, hogy a végrendelező személyében tévedés történt, a közjegyzői törvény 70., 78. és 82. §-aiban a végrendelező személyazonosságának be nem tartására alapított kereset nem vezethet sikerre. (Rv. III. 1031/30.).

Kötelekrész valorizációjának helye van (Rv. IV. 479/31.), az öröklöttért cserébe kapott ingatlan helyettesíti az öröklött in-

gatlant, amiért azt ági vagyonnak kell tekinteni, (Rv. IV. 347/31.), közszerző feleségnek a férj végrendekezésével való egyetértése nem jelenti a közszerzeményről való lemondást. (Rv. IV. 474/30.).

A *polgári perrendtartás* köréből érdekesebb határozatok, hogy az első felebbezési tárgyaláson a bizonyítás kiegészítése iránt tett indítványra a Fp. 222. §-át alkalmazni nem lehet (Rv. IV. 672/30. és Rv. IV. 262/31.), hogy törvénytelen gyermek tartása iránti perben az ajánlott vérvizsgálat mellőzése feloldási ok, mert a vérvizsgálat az orvosi tudomány mai állása szerint komoly bizonyítási eszköz. (Rv. IV. 406/31.), hogy a felülvizsgálati bíróság feloldó végzésében elfoglalt jogi álláspont a felebbezési bíróságot a folytatólagos eljárásban csak annyiban köti, amennyiben nem változik az a tényállás, melyből kiindulva a felülvizsgálati bíróság határozott, (Rv. IV. 313/31.), hogy a választott bíróságnak nincs joga az ügyvéd költségeit saját felével szemben megállapítani (R. III. 12/32.), hogy választott bírósági ítélet érvénytelenítése iránti per alapjául a választott bíróságnak csakis kikézbcsített és a bíróságnál letett ítélete szolgálhat alapúl (Rv. IV. 171/31.), hogy tárgyalási jegyzőkönyv hiánya a választott bíróság ítéletét érvénytelenné nem teszi. (Rv. 606/31.).

A *büntető* ügyekben hozott határozatok közül figyelmet érdemel, hogy továbbeladásra szánt tulajdonjogfenntartással vásárolt árú eladása nem képez sikkasztást (Zm. IV. 86/32.), hogy azon marhalevelkezelő, akit csak a községi előljáróság bizott meg a marhalevelek kezelésével, nem közhivatalnok a Btk. 393. §-a értelmében (Zm. IV. 610/31.), hogy a semmiségi panasz el, vagy visszautasítása esetén a vádlottnak a Legfelső bíróság előtti eljárással kapcsolatban felmerült költségeinek összegszerűsége felöl az elsőbíróság határoz kérelemre. (Zm. IV. 127/931.)

A polgári tanácsokban újabb időben többségbe kerültek a cseh bírák s ez az ítékezés szellemén annyiban látszik meg, hogy a bíraskodás is nagyobb mértékben veszi figyelembe a történelmi országok jogrendszerét és joggyakorlatát.

A büntető bíraskodás elvileg inkább a történelmi országok szellemében történik, hiszen a büntető tanácsokban csak két bíró van, aki a régi magyar bírák sorából került a Legfelső bíróság büntető bírái közé. A bíraskodás azonban itt is teljesen megnyugtató és csupán politikai természetű ügyeknél látszik szigorúnak, aminek az oka azonban részben a köztársaság védelméről szóló törvény szigora is. Az is igaz azonban, hogy nemrégön dr. Meissner igazságügyminiszter és Milota Albert a bratislavai egyetemen a büntető jog tanára, a köztársaság védelméről szóló 1923. évi 50. sz. törvény megalkotói, kijelentették, hogy a bírói gyakorlat a törvényt kiterjesztően magyarázza

és olyan cselekményeket is büntet, melyeket a törvény megalkotói maguk büntetleneknek vélték.

A Legfelső Közigazgatási bíróság, hasonlóan a Legfelső bírósághoz, hivatása magaslatán áll, de mégis a Legfelső bírósággal szemben bizonyos supremáciát élvez, melyet maga a törvényhozás is szankcionál. (Azért mondta dr. Fajnor Vladimír a Legfelső bíróság elnöke, hogy oda kell törekedni, hogy a Legfelső bíróságnak a Legfelső Közig. bírósággal meg legyen a teljes paritása.) Ennek oka, hogy a Legfelső Közig. bíróság előbb lett megszervezve, mint a Legfelső bíróság és ennek folytán *Pantuček*, a Legfelső Közig. bíróság első elnöke és szervezője a bírák kiválasztásánál a volt Ausztria legkiválóbb cseh jogászait gyűjtötte össze, míg a Legfelső bíróság később alakulván meg, már nem válogathatott ennyire s végül az utolsó években talán az is részben oka a Legfelső bíróság állítólagosan kisebb színvonalának, hogy a Legfelső bíróság Brünnben lévén, míg a Legfelső Közigazgatási bíróság Prágában, sok kitűnő jogász nem cseréli fel a prágai felsőbíróságnál viselt állását a Brünni legfelső bírósági tiszttel.

A Legfelső Közigazg. bíróság ítélezését általában nagy nimbusz veszi körül. Kétségtelen, hogy ezen bíróság az alaposág mintaképe. Az ügyet szereti érdemben elintézni, azonban a megtámadott határozatoktól megköveteli, hogy azok a fél indítványait formailag is minden oldalról a legnagyobb alaposággal bírálják el. A Legfelső Közigazg. bíróság judikaturájából egy valóságos közigazgatási perjog szisztémája volt levonható már akkor, amikor még ilyen Szlovenszkon és Kárpátalján nem létezett. A fél meghallgatásának elve sehol sem talál oly hivatott védőkre, mint a közig. bíróság bírái közt.

Dacára a Legfelső közigazg. bíróság ezen nimbuszának, határozatai természetesen nem mindig keltenek közmelegnyugvást. Így magyar részről nagy megütközéssel látták a Legfelső Közig. bíróság azon judikaturáját, mely nem ismerte el a községi illetőségi jog automatikus megszerzését, minek folytán számtalan ember veszítette el az állampolgárságot és ezzel egyidejűleg állami, vagy községi szolgálatát, fizetését és nyugdíját. Nem lehet ezt azonban valami politikai elfogultság rovására írni, mert aki a vonatkozó közigazg. bírósági határozatokat olvassa, láthatja, hogy a Legfelső Közig. bíróság ezen határozatai meghozatalánál a régi magyar jogforrásokkal, törvényekkel, rendeletekkel a legalaposabban foglalkozott.

Csehszlovák részről sérelmezik a Legfelső Közigazgatási bíróság azon állandóan követett judikaturáját, hogy a kisebbségi jogok élvezete (bírószágok és hatóságok előtti német, vagy magyar nyelvhasználati jog) nincs az állampolgársághoz kötve. E kérdésben évek óta igen erős konfliktus van a Legfelső közigazg.

bíróság és a Legfelső bíróság judikaturája között, mert amíg a Legfelső Közig. bíróság elismeri, a Legfelső bíróság tagadja az idegen állampolgárok kisebbségi nyelvhasználati jogát, mely kontroverzia már jelentékeny incidensek okát is képezte a Legfelső bir. elnöke, a német ügyvédi szervezetek és az igazságügyminiszterium között.

Itt említjük meg, hogy a Legfelső Közig. bíróság számtalan esetben kimondotta, hogy a magyar Közig. bíróság forradalomelőtti határozatai reá nem kötelezők és azoktól igen gyakran tért el.

III. Jogélet. Ügyvédség.

Ami a jogéletet illeti, az 1932. évben a következő főbb igazságügyi eseményeket jegezhetjük fel:

Az elhunyt dr. Stumpf Viktor kassai felsőbbíróági (táblai) elnök helyébe Gregor József kassai főállamügyész nevezetett ki, akinek kinevezésével a felsőbbíróóság vezetése igen kipróbált kezekbe került. Január 29.-én nyugdíjba ment dr. Mačik P. Konstantin felsőbbíróági alelnök. Mačik mint magyar bíró kezdte tevékenységét, Szabadkán volt járásbíró, a szerb uralom alatt a szabadkai törvényszék elnökévé lett kinevezve és onnan került a kassai ítélőtábla alelnöki állásába. Mačik igen kiváló bírói tulajdonságokkal rendelkezett, alapos és elfogulatlan volt, azonban mint orosz ember, nagy súlyt helyezett az orosz nyelv (cyrillika) tényleges, vagy vélt jogai biztosítására, miáltal a gyakorlati jogszolgáltatás terén komplikációk keletkeztek. Ezen tevékenysége nagy ellentétbe hozta dr. Laczkó Andor táblai tanácselnökkel, aki cikkekben is kimutatta az orosz nyelv bizonyos ügyekben való alkalmazásának jogellenességét s a közígazg. bíróság aztán dr. Laczkó Andornak adott igazat. Nyugdíjba vonult és Ungvárt ügyvédi irodát nyitott dr. Toronszky Emil ítélőtáblai tanácselnök, aki a büntető és polgári bírászkodás terén egyaránt szerzett nagy érdemeket.

A kassai felsőbbíróóság tagjai közül Bálint Lajos hunyt el, az ügyvédek közül többek közt Bezsilla Samu, a kassai ügyvédi kar 86 éves nesztora is.

Az ügyvédség már a gazdasági válság jegyében működött. Az ügyvédi összejövetelek és értekezletek tárgyát főképen a gazdasági válsággal összefüggő intézkedések és javaslatok megvitatása képezte. Az ügyvédi jóléti intézmények közül említésre méltó a *dr. Littmann János* kassai ügyvéd kezdeményezésére és annak elnöklete alatt működő ügyvédi halálozási segélyalap, mely a tagok hátramaradottjainak körülbelül 30.000 Kč. azonnali segélyt folyósít. Ez a segélyegylet csupán a kassai Felsőbíróság területén folytatja áldásos működését. Egész Szlovénia és Kárpátalja szempontjából bír fontossággal a Szlo-

venszközi Ügyvédszövetség által a Phönix életbiztosító társasággal megkötött ügyvédbiztosítás, mely 15.000—40.000 koronáig terjedő biztosítási összeget fizet ki a biztosítottaknak a normálnál jelentősen csekélyebb díj fizetése ellenében. Ezen biztosítás is azonban csak önkéntes és kötelező ügyvédbiztosítás (nyugdíj, vagy rokkantsági biztosítás) Csehszlovákiában még nincs. A csehszlovák ügyvédi kamarák állandó választmánya ugyan kidolgozott egy javaslatot az ügyvédek kötelező nyugdíj és rokkantsági biztosítására vonatkozólag, ezt a csehszlovákiai nyugdíjbiztosítások megalkotója *dr. Schönbaum* tanár is pártolta, azonban a kormány a javaslatot elutasította, mert ezen javaslat révén az ügyvédek tulajdonképpen ugyanazon állami hozzájárulásban részesültek volna, mint a magántisztviselők pénztára, a kormány azonban dacára annak, hogy az ügyvédség ezen igényét a szegényvédelemmel, stb.-vel indokolta, azt nem találta eléggé alaposnak.

Jelentékeny esemény volt a szlovenszközi jogéletben a Szlovenszközi Jogászegylet kassai osztályának november hó 27—28. napján történt megalakulása, melyen résztvett *dr. Fajnor Vladimír*, a Legfelső bír. elnöke is, aki igen dicséretes nyilatkozatot tett a régi magyar jogászokról és régi magyar jogéletről és akinek „Bíró és ügyvéd” című előadása az ügyvédi kar nagy megbecsülését mutató és a bírói függetlenség további kiépítését célzó kijelentéseinél fogva mindenütt igen nagy hatást váltott ki.

Dr. Tánzer Hugó ügyvéd.

ÜGYVÉDSÉG.

Gazdaságjogi kérdések és az ügyvédi rend.)

1. Gazdaságjogi kérdések vizsgálatánál elsősorban azt kell tisztázni, hogy ezen gyűjtőcím alatt az ú. n. „statikus jogrendszernek” elhatárolt területét értjük-e, amely „jus speciale”-ként van a jogrendszer egészébe illesztve, vagy pedig egy olyan kifejlődő és dinamikusan ható irányzatot, amely a jogrendszer belső strukturáját alakítja át. Erre a kérdésre az a válasz, hogy a gazdaságjog jogrendszerünknek nem egy elkülönített és csak az élet bizonyos vonatkozásaiban ható különös joga, hanem a modern gazdasági élet jogi strukturaváltozásának jelenségeire alkalmazott egyetemes megjelölés.¹⁾

*) Részlet szerzőnek a II. Országos Ügyvédi Értekezlet kari önszegély-bizottságának benyújtott előadói véleményéből.

¹⁾ Kapcsolatosan utalnom kell egy korábban megjelent monografiámban foglalt következő fejtegetéseimre: „Kétségtelen azonban.